

«Філософсько-педагогічні аспекти формування свідомості технічної інтелігенції»

викладач пояснює студентам рішення типових завдань, або один із студентів під керівництвом викладача вирішує запропоновану задачу у дошки.

При самостійному виконанні завдань часто виникають ситуації, коли навіть здатний студент, упустивши деякий важливий момент в рішенні типової задачі, не здатний вирішити завдання цього типу або складнішого рівня. В цьому випадку можна скористатися дистанційним "on-line" ресурсом курсу "Теоретична механіка", де поетапно розглядається процес рішення завдань при безпосередній консультації викладача. Як правило, результат і задоволення від правильно вирішеного, "майже самостійно", завдання є хорошим стимулом і подальшою мотивацією до вивчення такої непростой дисципліни.

Якщо подібні ресурси будуть доступні студентам не лише по теоретичній механіці, а у сфері його уваги знаходяться такі технічні дисципліни, як математика, опір матеріалів, гідравліка, ТММ, деталі машин, то можна сподіватися, що підсумком стане не лише підвищення мотивації до вивчення дисциплін, але і добрі результати.

Тому один з важливих напрямів педагогічної діяльності полягає в тому, щоб визначити особливості мотивації студентів з різних технічних дисциплін, які, на їх думку, якнайкраще сприяли б максимальному розвитку особистості і реалізації її у вибраній сфері діяльності.

УДК 378.147

Гришина А.В., Сергиенко Л.Г. (КИИ ДонНТУ)

ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У СТУДЕНТОВ

Постановка проблемы. Существенное влияние на развитие современной системы профессионального образования оказывают экономические условия, развитие рынка образовательных услуг, становление образования как отрасли экономики. В связи с указанными обстоятельствами подготовка высококвалифицированных менеджеров должна быть адекватна переходу к рыночным экономическим отношениям и правовому государству, что в достаточной степени обеспечивает применение теории менеджмента в деятельности образовательных учреждений. В современных условиях одним из важных индикаторов качества профессионального образования выпускника рассматривается его компетентность в соответствующей области знаний, научной и практической деятельности. Исследуемая проблема приобретает особую значимость в условиях вхождения украинской системы образования в Болонский процесс, предусматривающий разработку и внедрение новых образовательных стандартов на основе компетентностного подхода. Поэтому данная тематика является сегодня актуальной.

Перед высшим профессиональным техническим образованием поставлены задачи подготовки специалистов, способных удовлетворять постоянно меняющимся требованиям рыночной среды, адекватно реагировать и приспосабливаться к сложным условиям современного социума. Задача современных вузов - сформировать достаточный уровень системных социально-экономических знаний, умений принятия адекватных решений, составляющих фундамент деятельности в различных сферах. Экономическая компетентность, будучи одним из первых инструментов создания средств адаптации личности к социально-экономическим изменениям, служит способом развития личности, распространения экономических знаний, средством формирования человеческого капитала. Поэтому, развитие экономической компетентности будущих специалистов представляет собой сложный, вероятностный процесс, главным свойством которого является необратимое и закономерное позитивное изменение.

Основная задача профессионального экономического образования - не заставлять обучаемого запоминать определения и формулы, а научить его мыслить экономически и творчески. Важно сформировать у будущих специалистов представление о мире, адекватное рыночным принципам организации хозяйственной жизни, добиться понимания ее основных

«Філософсько-педагогічні аспекти формування свідомості технічної інтелігенції»

закономірностей і взаємозв'язей. Формування у студентів економічної культури проявляється також в усвідомленні себе повноцінним членом суспільства з певними правами і обов'язками. При такому підході основним критерієм якості викладання є не здатність студента вирішити ту чи іншу задачу на державному екзамені, а наявність у нього багажу знань і представлень про світ, який збережеться на багато років, дозволяючи йому удосконалюватися і відповідати актуальним тенденціям у світовій економіці.

Аналіз останніх публікацій. Сучасний етап вищого професійного формування характеризується великою кількістю робіт, присвячених пошуку ефективних шляхів формування професійної економічної компетентності. Б.С. Гаринський зв'язує професійну компетентність з рівнем професійного формування. В дослідженнях Н.Ф. Радинова і А.П. Тряпицина визначається роль у формуванні професійної компетентності здатності студента вирішувати професійні проблеми і типові професійні задачі, що виникають у реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності. А.А. Кирсанов відзначає, що високий рівень конкурентоспроможності – найважливіше вимога до студента, як до майбутнього спеціаліста, яку визначає ступінь його професійної компетентності.

Ціль статті. Проаналізувати підходи розвитку економічної компетентності студентів і розробити комплекс педагогічних умов для успішної реалізації моделі розвитку економічної компетентності студентів.

Основний матеріал. Професійної підготовки майбутнього спеціаліста як вільної і цілісної особистості сприяють такі підходи:

а) нормативний підхід передбачає обов'язкове встановлення нормативів формування і розвитку компетенцій: чим більше вага обґрунтованих і кількісних виражених нормативів, тим вище організованість процесу освіти;

б) бізнес-орієнтований підхід робить акцент на підготовці студента до майбутньої кар'єри в сфері бізнесу. Цьому підходу рівним чином відповідають як програми підготовки студентів до підприємницької кар'єри, так і програми підготовки майбутніх менеджерів, бухгалтерів, службовців великих компаній;

в) контекстний підхід забезпечує моделювання у формах діяльності студентів змісту професійної діяльності спеціаліста з боку її предметно-технологічних (предметний контекст) і соціальних (соціальний контекст) складових. В результаті теоретичні знання стають осмисленими завдяки моделюванню ситуацій компетентного предметного дієвого і поступку. Тим самим студент діє в цілісному просторово-часовому контексті «прошлое – теперішнє – майбутнє».

Синтез даних підходів розвитку економічної компетентності студентів полягає:

- забезпечити інтеграцію, входження особистості в національну, світову культуру;
- сформувати заданий стандарт особистості в чітко визначеній однозначній системі знань;
- виробити навички поведінки в господарській житті, зробити акцент на практичне викладання прикладних дисциплін;
- виховати економічно активну і підприємливу майбутнього спеціаліста;
- навчити студентів практичних навичок ведення бізнесу;
- поєднати викладання теоретичної частини з практикою;
- залучити студентів до робочого процесу і допомогти їм у засвоєнні нової інформації;
- формувати вміння виносити аргументовані висновки про економічні процеси як в області економічної політики, так і в повсякденній житті;
- формувати вміння і навички соціального взаємодіяння і спілкування, індивідуального і спільного прийняття рішень.

При обосновании модели развития экономической компетентности студентов вузов необходимо учитывать, что переход на рыночные методы хозяйствования, становление рынка труда, развитие негосударственного сектора, включая частный и, наконец, объективная необходимость интеграции нашей страны в мировую экономическую систему требует от образовательных учреждений подготовки специалистов, соответствующих стандартам как отечественной, так и международной экономики.

Теоретическое направление содержания развития экономической компетентности будущих специалистов предполагает фундаментальное изучение гуманитарных и социально-экономических, общепрофессиональных дисциплин, с целью актуализации и воздействия получаемых знаний на все компоненты экономической компетентности. Вместе с тем, практика показывает, что знаний, получаемых студентами при этом, оказывается недостаточно. Следовательно, необходимо более детальное углубленное изучение основ организации экономической деятельности, в том числе, применение их в практической деятельности во время обучения в вузе. Практическое направление содержания развития экономической компетентности у студентов вузов включает формирование у них нравственных ценностей, потребностей, профессиональных идеалов, умений реализации норм этики, знание законодательства в профессионально экономической деятельности, готовности к эффективной экономической деятельности. Требование практик ориентированной профессиональной подготовки предполагает как можно более раннее включение будущих специалистов в профессиональную деятельность.

Также можно определить последовательность этапов развития экономической компетентности студентов:

1. ориентировочный этап совпадает с первым годом обучения студентов в ВУЗе; он закладывает начальные ориентиры развития экономической компетентности и является основой для последующих действий (дать представление абитуриентам о будущей профессиональной деятельности, провести диагностику степени развитости некоторых психолого-педагогических особенностей поступивших, выбрать правильные методы обучения и формы организации учебно-познавательной деятельности студентов);

2. информационный этап реализуется на I—II курсах и имеет направленность на формирование положительной мотивации к профессии, становление мотивов предстоящей экономической деятельности, происходит тренинг экономической компетентности студентов вузов в заданной ситуации;

3. ситуативно-практический этап (III-IV курс обучения) направлен на углубление знаний по проблеме, актуализацию их в различных видах профессиональной деятельности;

4. на итогово-коррекционном этапе (V-VI курс – специалисты - магистратура) подводятся итоги развития экономической компетентности студентов вузов, реализуется мониторинговая деятельность преподавателя по определению уровня развития экономической компетентности, производится коррекция уже усвоенных знаний, умений, навыков в форме самоконтроля, намечаются планы дальнейшего совершенствования данной компетентности.

Комплекс педагогических условий успешной реализации модели развития экономической компетентности студентов вузов включает:

- а) обеспечение опережающего уровня образования студентов по отношению к текущим проблемам экономической деятельности в сфере образования;
- б) насыщение образовательного процесса экономической информацией;
- в) обогащение меж предметного взаимодействия экономических дисциплин;
- г) использование развивающего потенциала проектного обучения.

ВЫВОДЫ

Развитие экономической компетентности студентов вузов определено как целенаправленный, поэтапный, моделируемый, системный образовательный процесс, опирающийся на методологические принципы, целью которого является создание определенных педагогических условий для реализации потребностей будущих специалистов, а результатом - наличие экономической компетентности обучаемых на более высоком уровне. Практико-

«Філософсько-педагогічні аспекти формування свідомості технічної інтелігенції»

«ориентированная модель развития экономической компетентности студентов вузов представляет собой сложный многокомпонентный, неконечный процесс, являющийся динамическим процессом дидактики.

Литература

1. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века: (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций). / Гершунский Б.С. – М.: Совершенство, 1998 – 608с.
2. Радионова Н.Ф., Тряпицына А.П. Перспективы развития педагогического образования: компетентностный подход / Радионова Н.Ф., Тряпицына А.П. – Академический вестник института образования взрослых Российской Академии образования. – Человек и образование- №4,5, 2006, с.7-14.
3. Гессен С.И. О понятии и цели нравственного образования. / Гессен С.И. – Саранск, 1998. – С.157. – Приложение 1 (Материалы II Всероссийской научной конференции: «Российское зарубежье: образование, педагогика, культура. 20-е - 50-е гг. XX века»).
4. Пищулин Н.П. Философские основы образования. / Пищулин Н.П. – М.: Педагогика, 2001. – 341 с.
4. Саух П.Ю. Зміна парадигм соціальних наук і трансформація культур освітнього простору на межі тисячоліть. / П.Ю. Саух // Освіта і управління. – 2001. – № 3-4. – С. 26 – 30.
5. Щедровицкий П.Г. Очерки по философии образования. / Щедровицкий П.Г. – М.: Педагогика, 1993. – 312 с.

УДК 378.148

Козинець Т.О., Немцева Н.С. (КП ДонНТУ)

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ

У низці вимог суспільства до вищої школи головне місце належить розвитку творчого мислення. Феномен творчості вивчається у різних аспектах: філософському, психологічному, педагогічному та ін. Він виявляє себе у духовному житті людини, уможлиблює її існування у соціумі, дозволяє відчувати себе успішною, допомагає виживати в екстремальних умовах, перетворює не тільки власне життя, але й життя інших людей (Д.Б.Богоявленська, В.О.Моляко, П.А.Пономарьов та інші).

У навчальному процесі активно впроваджується парадигма життєтворчості особистості. Фактично вона формує ідею «творчості життя», має глибоке коріння у філософії, психології. Вчені визначають «життєтворчість» людини як особливу форму самовиявлення людини. Перед вищою школою стоять складні і відповідальні завдання, які не можуть бути розв'язані лише завдяки змісту, формам і методам навчальної роботи зі студентами.

Головною метою виконання поставлених завдань, як показує практика і життя, стає формування інтелектуального рівня у майбутніх фахівців. Ми погоджуємось із думкою вчених, які визнають, що в залежності від конкретної мети діяльності і задачі, що розв'язує людина, може превалювати той чи інший тип мислення у певній професійній діяльності, а мислить суб'єкт, розв'язує задачі, які стоять перед ним, завдяки своєму інтелектові [19].

Розглядаючи дану тему можна говорити про організацію процесу навчання і про розвиток творчого мислення - як процес, що допомагає самостверджуватись.

При всій важливості, організації творчої діяльності студентів в нашій вищій школі приділяється не достатньо уваги. Звичайно студенти пишуть реферати, курсові, дипломні роботи, але цього явно не достатньо. На превеликий жаль досягнення психології творчості вкрай повільно входять в навчально-педагогічну практику сучасної вищої школи.

Творче мислення – один з видів мислення, яке характеризується оригінальністю і унікальністю [19]. Воно має суттєве значення у підготовці фахівця.